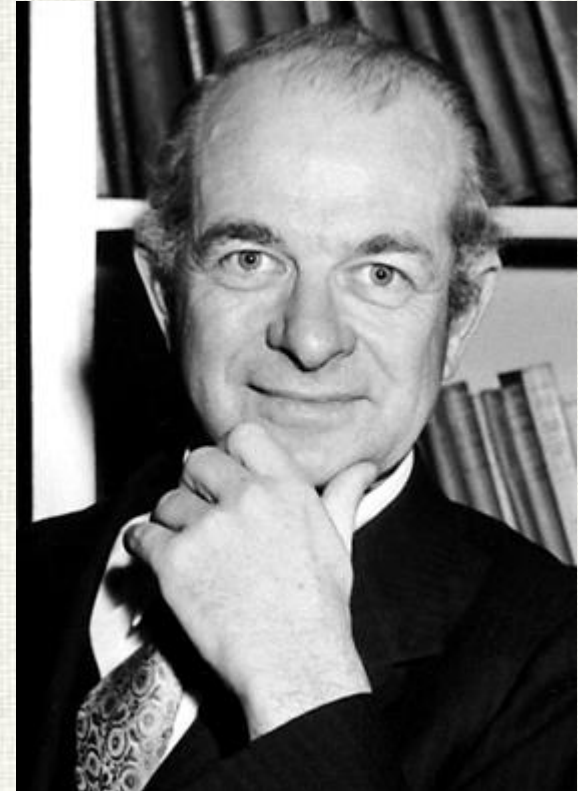

Теорія розчинів сильних електролітів

1954

- **Лайнус Карл ПОЛІНГ (1901-1994)**
– американський хімік, біохімік і активний борець за мир, автор понад 1200 книг і наукових статей, серед яких 850 віднесено до пріоритетних.
- **Prize motivation:** "За дослідження природи хімічних зв'язків та її застосування для визначення структури сполук "
- **Галузь знань: теоретична хімія, хімічний зв'язок**
- В 1963 році нагороджений **Нобелівською премією миру**, і став єдиною людиною, яка отримала дві неподілені Нобелівські премії

1959

■ ГЕЙРОВСКИЙ Ярослав (1890–1967)

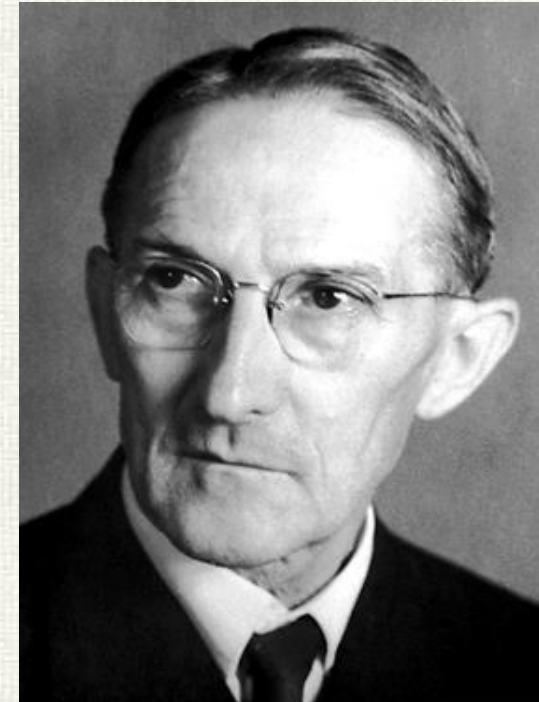
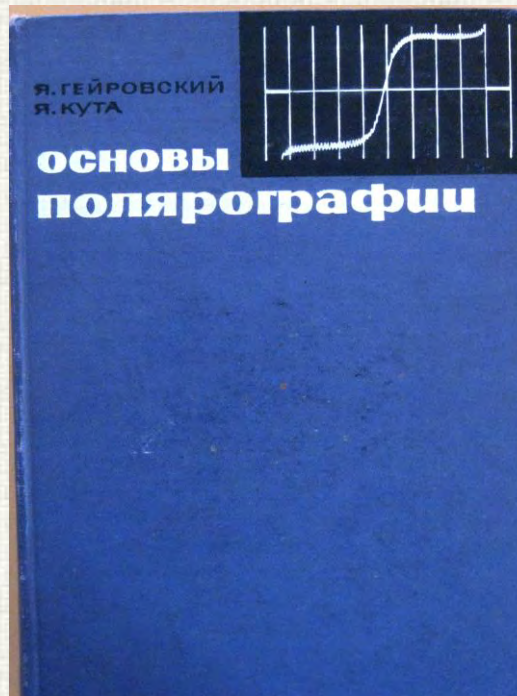
чеський фізико-хімік.

■ Prize motivation:

" За відкриття і розвиток
полярнографічних методів
аналізу"

■ Галузь знань:

Аналітична хімія,

1992

- **МАРКУС Рудольф Артур (народився в 1923 р.) – американський фізикохімік.**
- **У 1956 р. запропонував теорію переносу електрона в полярних розчинниках, відому також як теорія перехідного стану, яку згодом розповсюдив на електрохімічні процеси. Найважливішим внеском Маркуса було урахування впливу розчинника на перенесення електрона.**
- **Лауреат Нобелівської премії 1992 р. «За внесок у теорію реакцій електронного переносу в хімічних системах».**

Промисловість

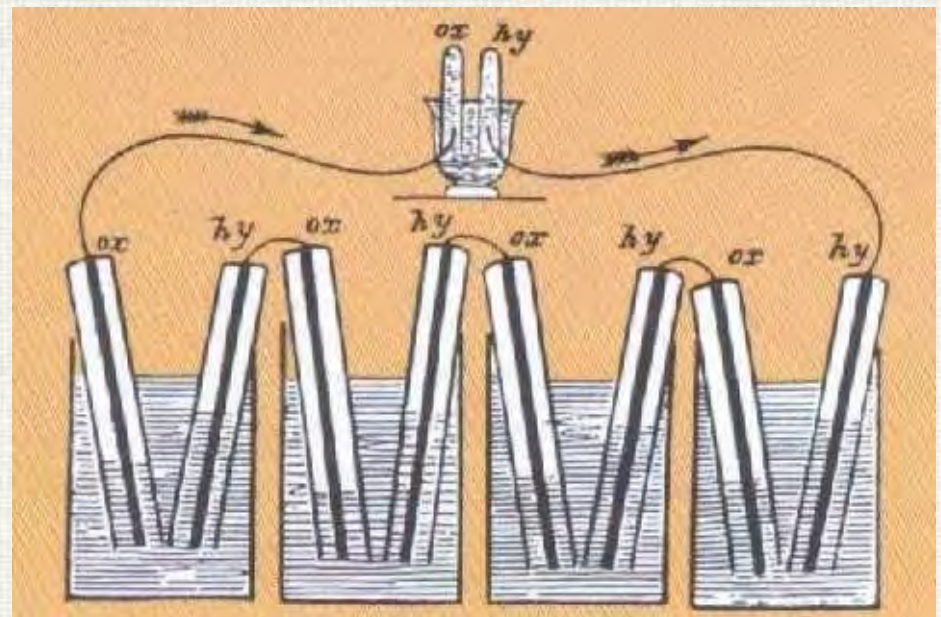
Електрохімічні апарати

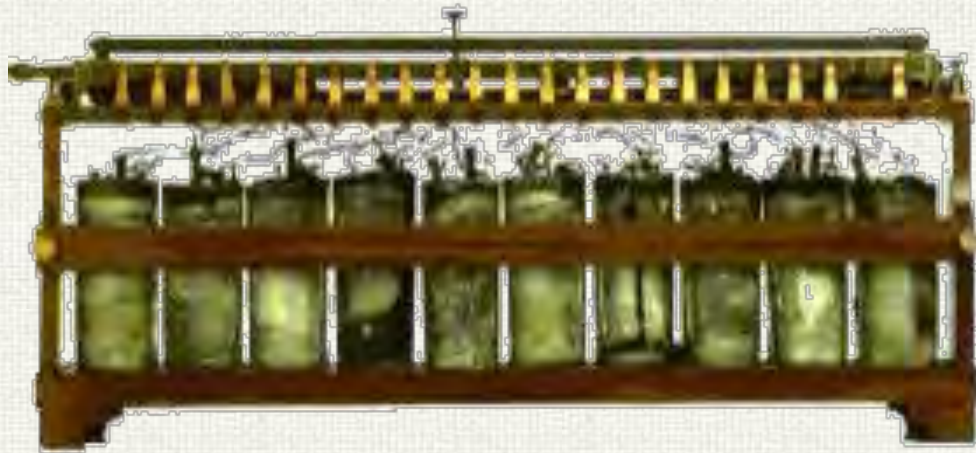
Історія ХДЕЕ

Grove fuel battery,
1839

Історія ХДЕЕ

Plante battery, 1859

Історія ХДЕЕ

**Early Le-Clanche cell,
1866**

**Lead acid battery
1881**

Від Планте до паливного елемента

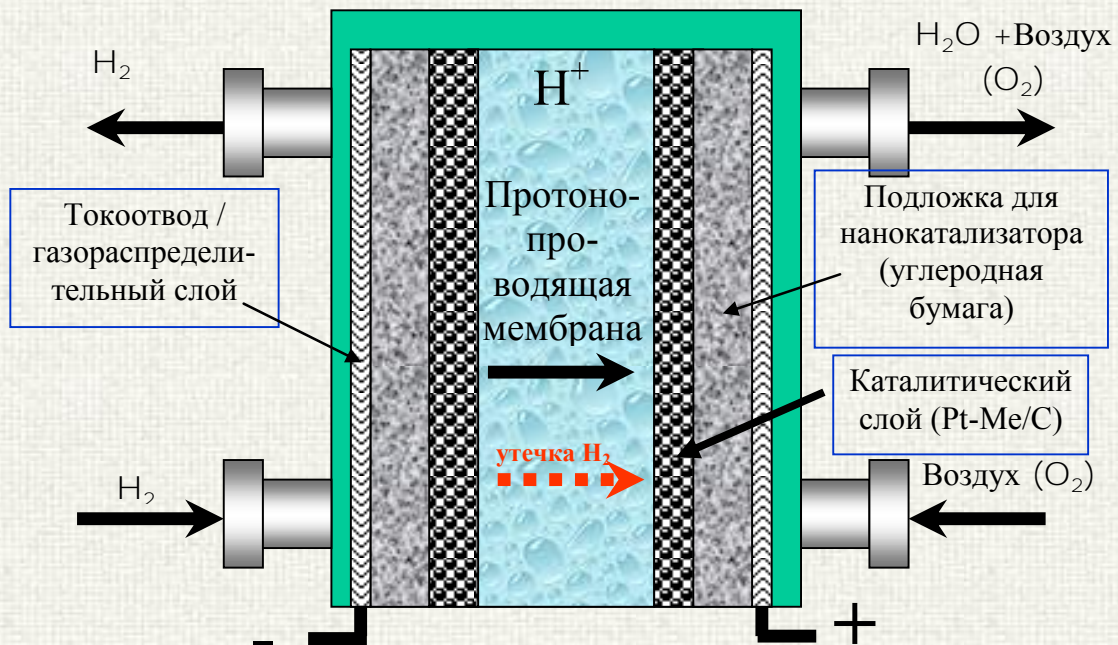
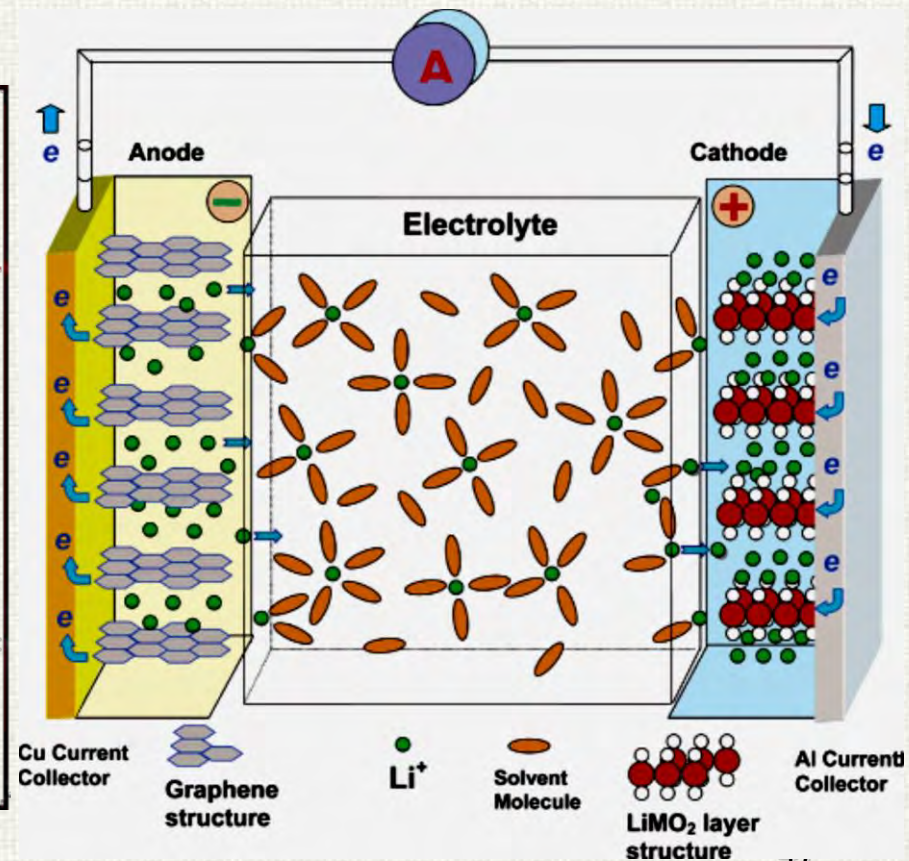
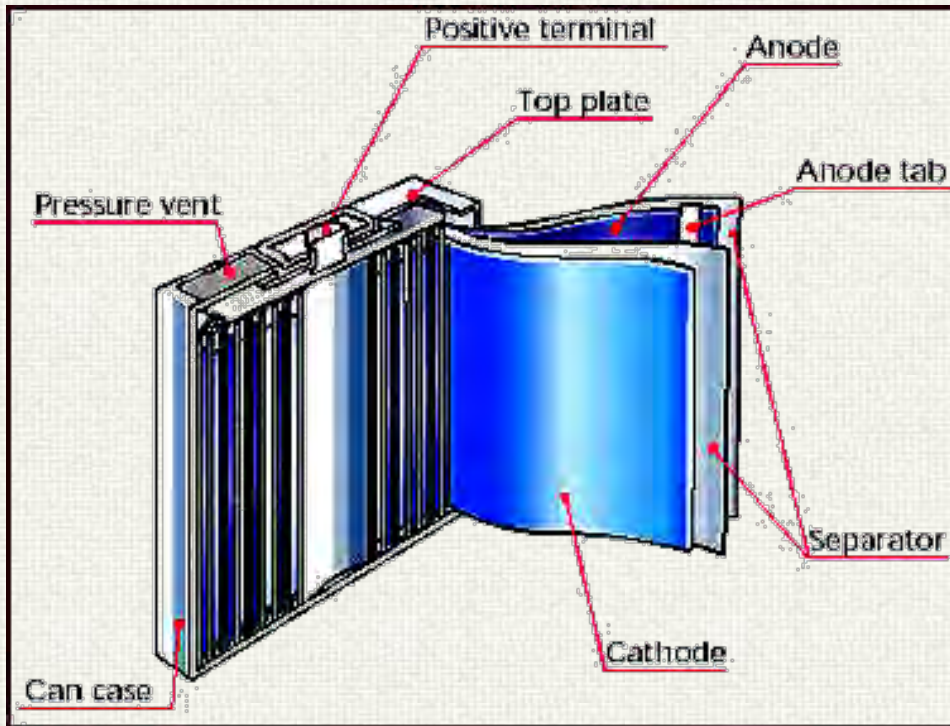

рис.5. Схема водородно-кислородного топливного элемента с протонопроводящей мембраной [Proton Exchange Membrane Fuel Cell (PEMFC)]

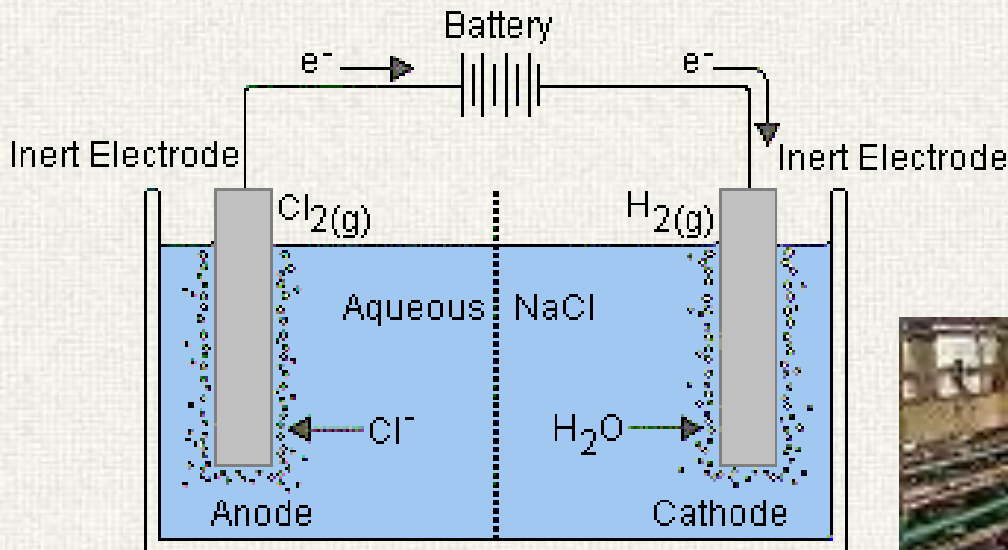

Літєві акумулятори

- $\text{Li}_x\text{C}_6 \mid \text{LiAlF}_4 \mid \text{Li}_x\text{CoO}_2$
- The *emf* – 3.5-3.7 V;
- Energy density – 150-500 watt-hour/kg;
- 500-1000 of charge–discharge cycles;
- $T = -40 - +60 \text{ }^\circ\text{C}$.

Електроліз водних розчинів хлоридів лужних металів

Виробництво алюмінію

Гальванохімічні виробництва

ДЕНЬ СЬОГОДНЯШНІЙ

**До 130-ї річниці з дня заснування
Харківського практичного
технологічного інституту**

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія наук України
Національний технічний університет «ХПІ»
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна**

**VII УКРАЇНСЬКИЙ
ЕЛЕКТРОХІМІЧНИЙ З'ЇЗД
«СУЧАСНА ЕЛЕКТРОХІМІЯ:
ОСВІТА, НАУКА, ВИРОБНИЦТВО»**

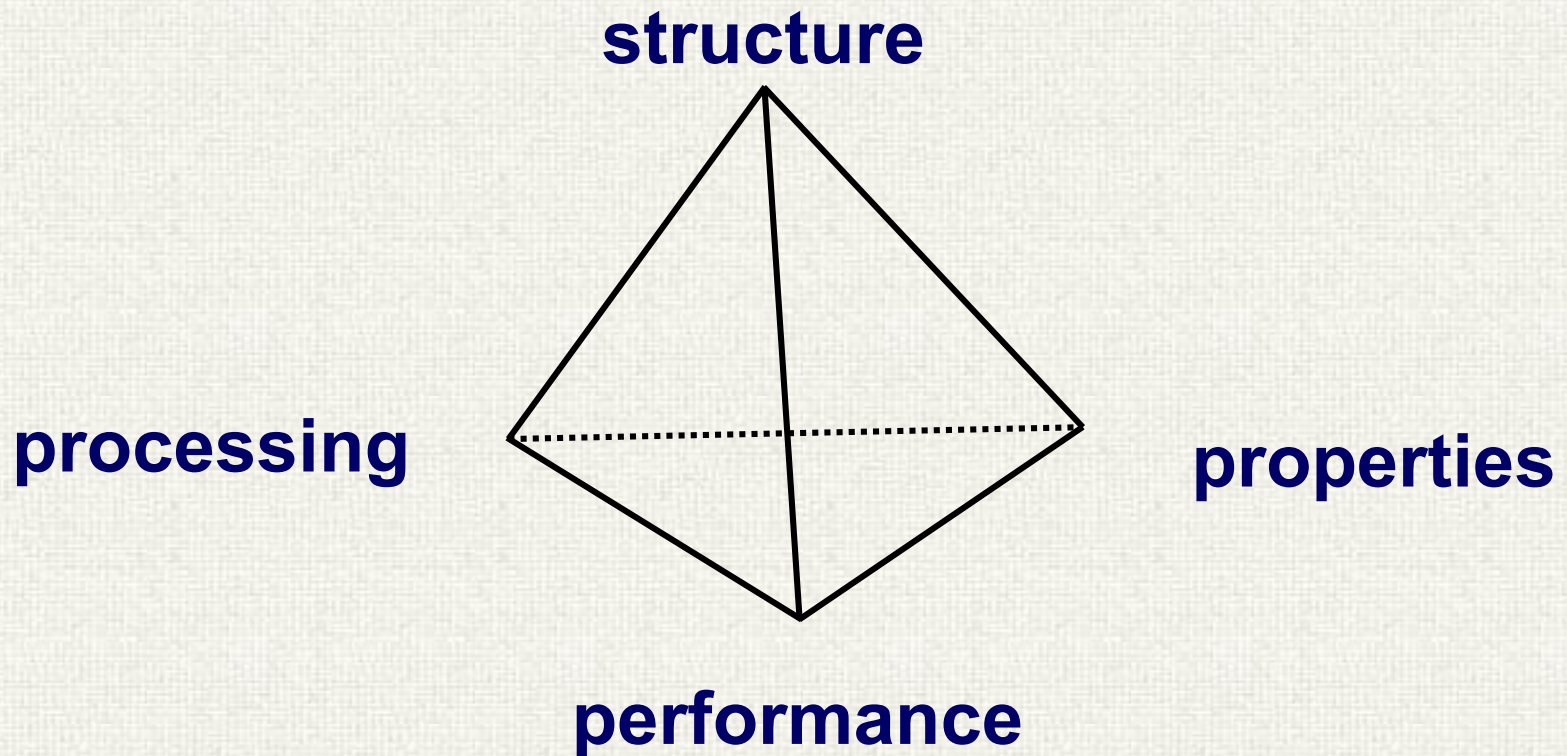
Конструювання сплавів

- 1. Створення бази даних для опису об'єктів, що проєктуються
- 2. Побудова прогнозної оцінки за результатами моделювання
- 3. Функціоналізація рішень.

КОНСТРУЮВАННЯ СПЛАВІВ : ВНУТРІШНІЙ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК

Параметри синтезу → Склад → Будова →
Властивості → Функція → Галузь застосування.

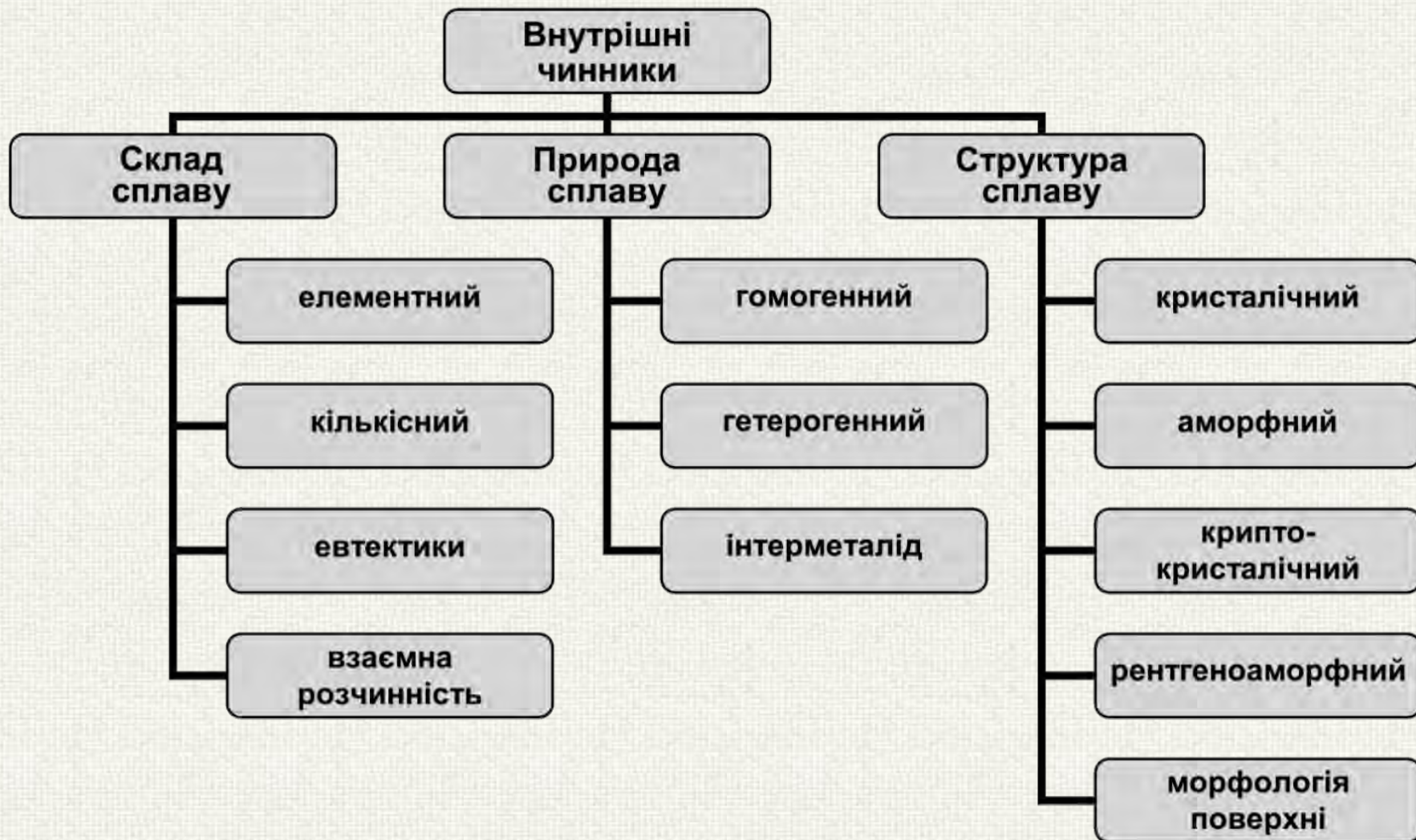

1. Створення бази даних для опису об'єкту, що проектується

Формування функціональних властивостей : передумови

Формування функціональних властивостей : передумови

Формування функціональних властивостей : зовнішні впливи

Зовнішні поля

Електричне

Магнітне

Температурне

Гравітаційне

Радіаційне

Баричне

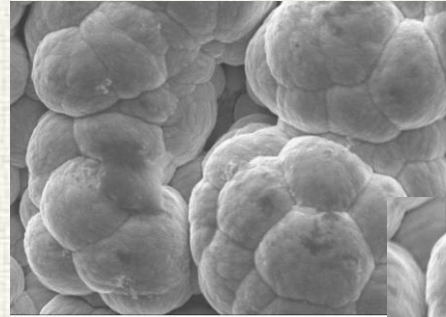
Структурнозалежні властивості сплавів

Co-Mo-W

Вплив температури

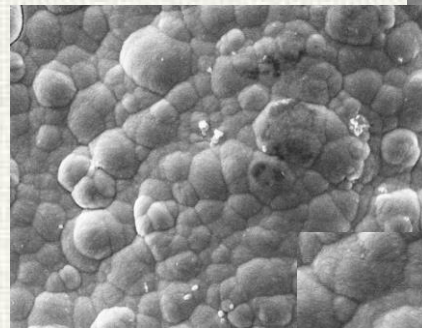
металл	H_v
Co	130
Mo	350
W	400
Cr	600

- ω , ат.%
- Co – 86.6
- Mo – 7.0
- W – 6.4
- $H_v = 800$

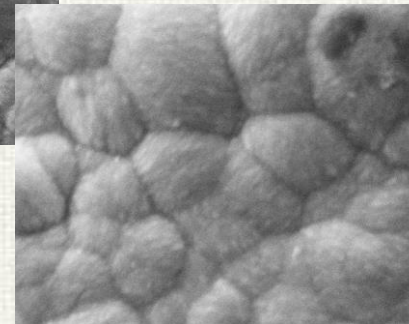
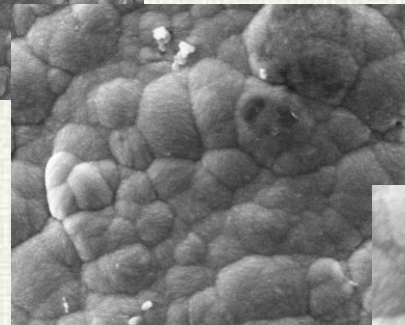

T 50 °C

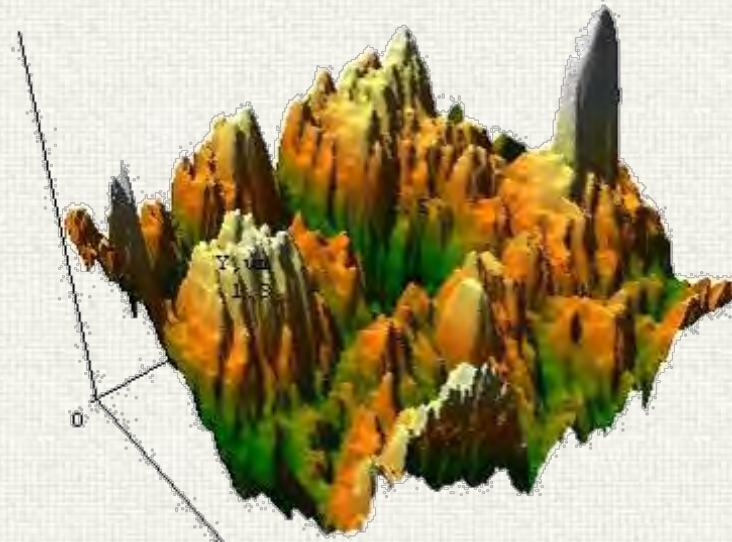
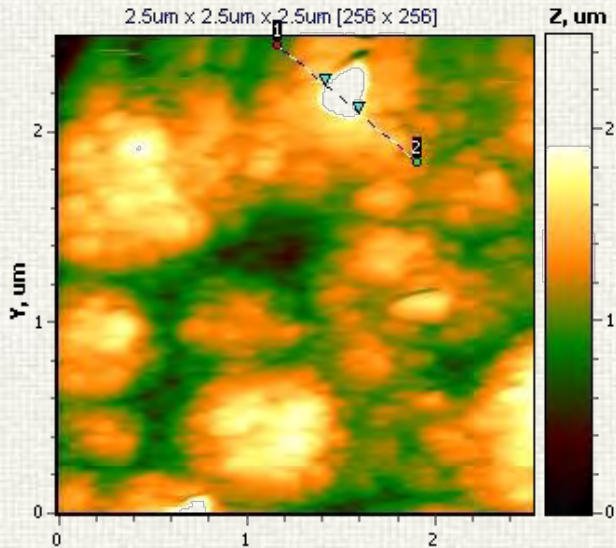
- ω , ат.%
- Co – 83.2
- Mo – 10.7
- W – 6.1
- $H_v = 1000$

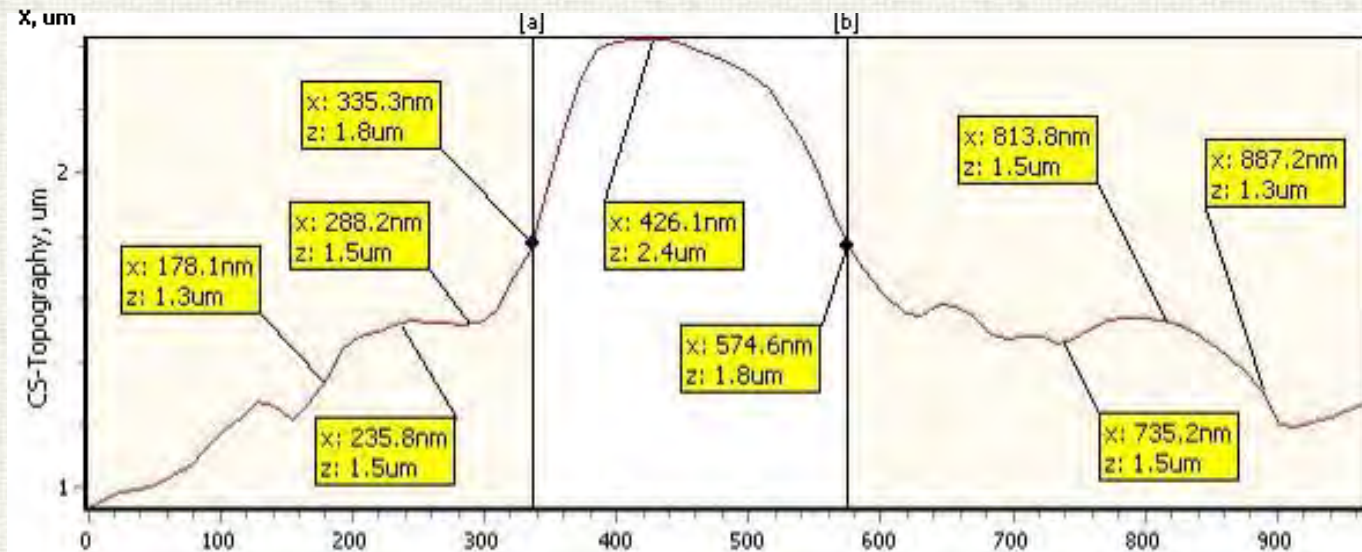
T 30 °C

ACM Co-Mo-W

Площа сканування 2.5 x 2.5 um

Вплив режиму електролізу

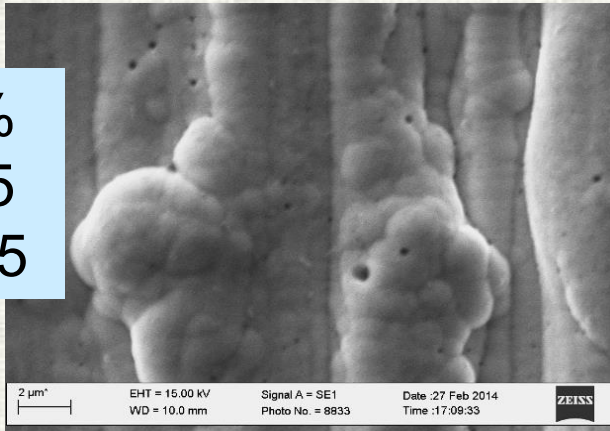
Fe-Mo

1

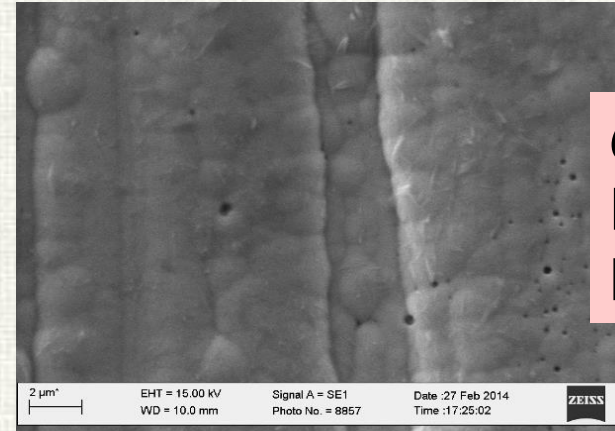
x5000

2

ω , мас. %
Fe – 63.5
Mo – 36.5

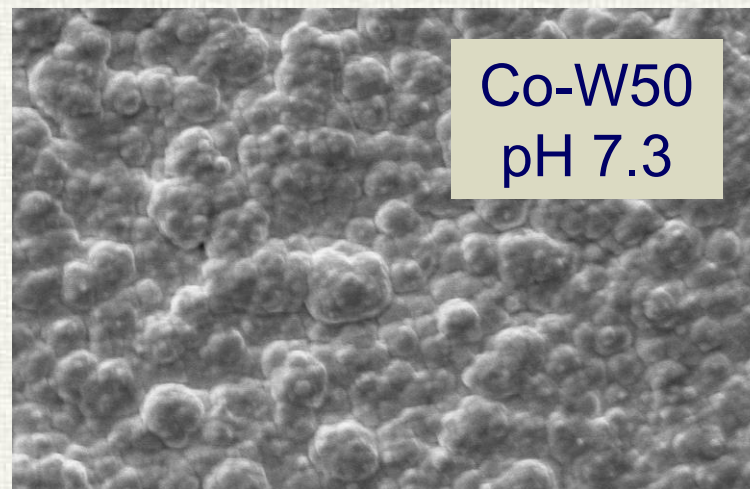
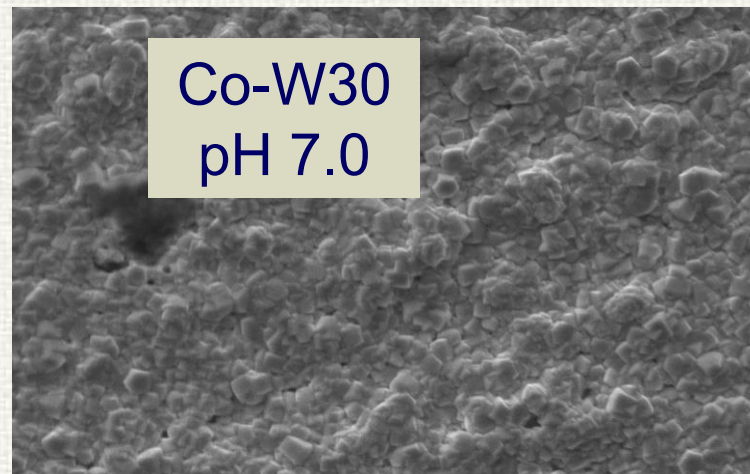
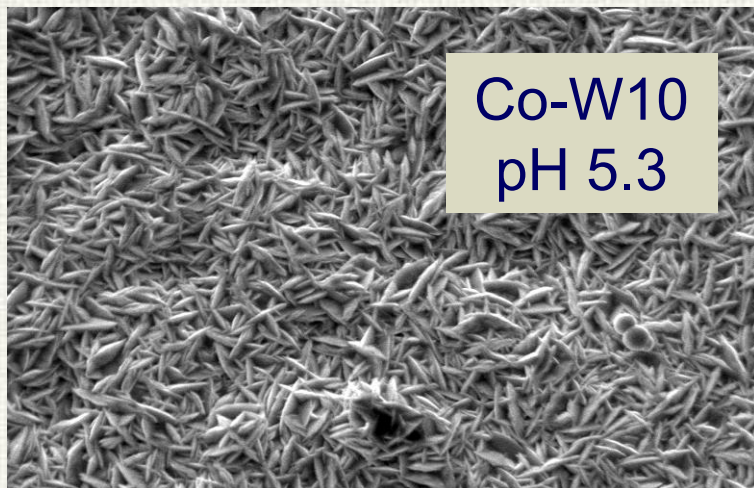
ω , мас. %
Fe – 59.2
Mo – 40.8

- $i = 3.5 \text{ A/дм}^2$;
- режими: **гальваностатичний** (1); **імпульсний** (2) – on/off time 5/10 мс

Co-W

Вплив рН

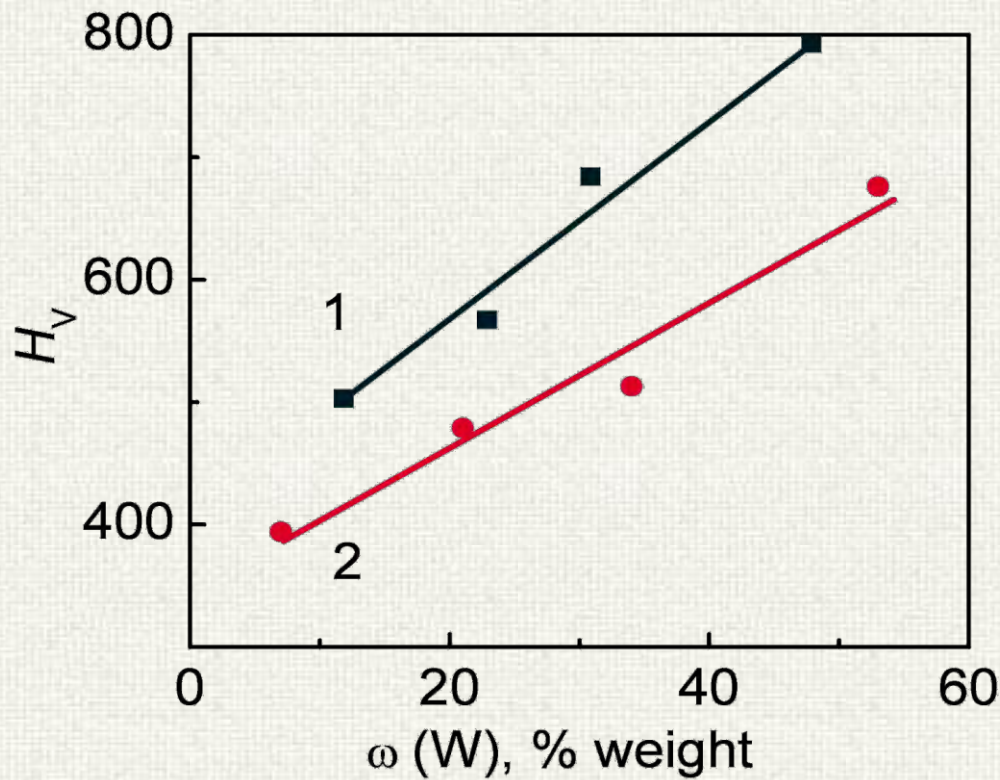

Імпульсний режим

$$i = 12 \text{ A/дм}^2$$

$$t_{\text{on}}/t_{\text{off}} = 2/20 \text{ мс}$$

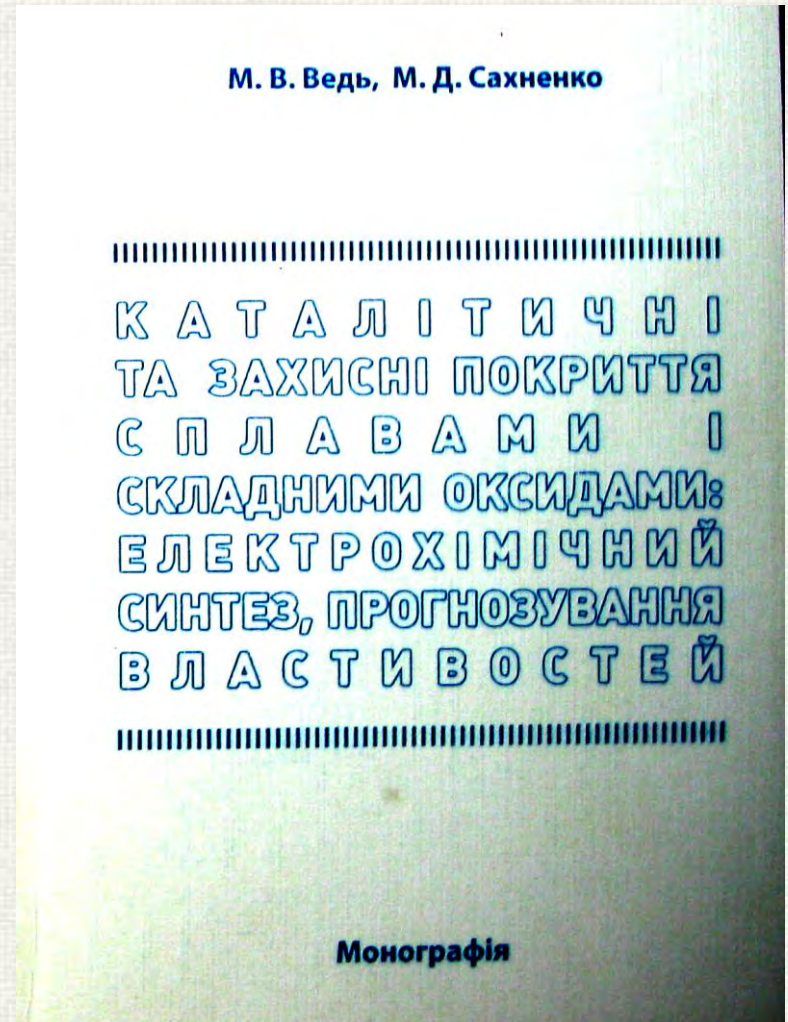
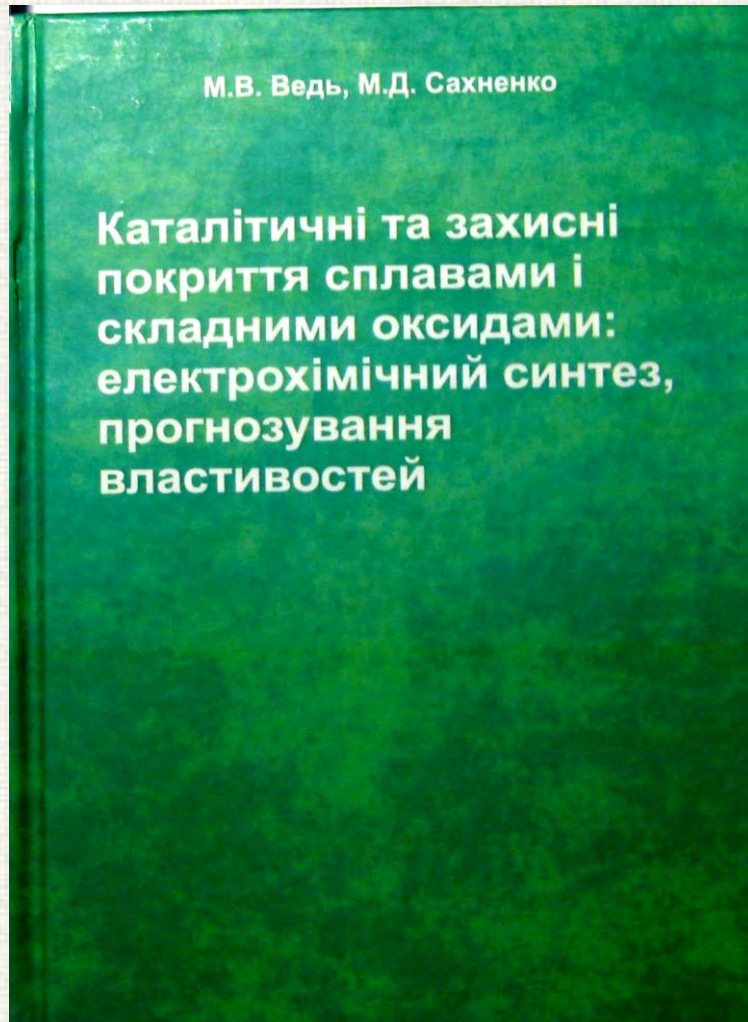
Мікротвердість Ni-W (1) і Co-W (2)

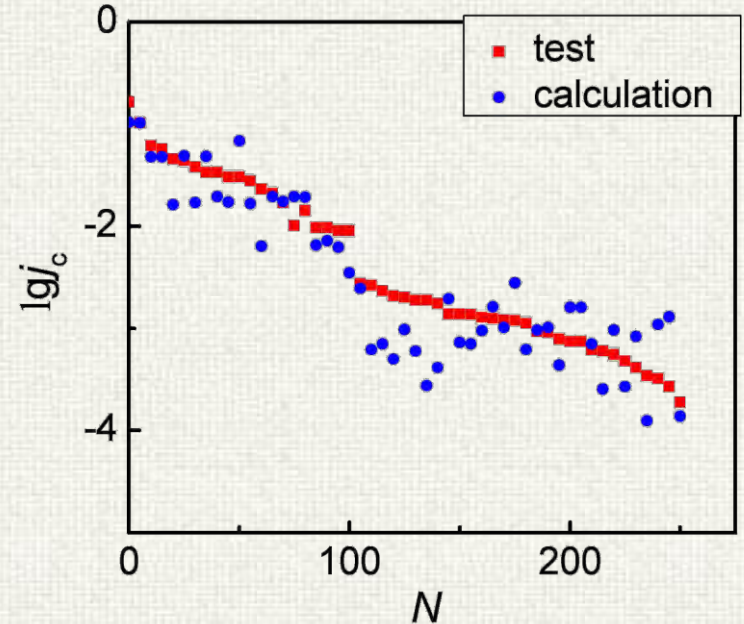
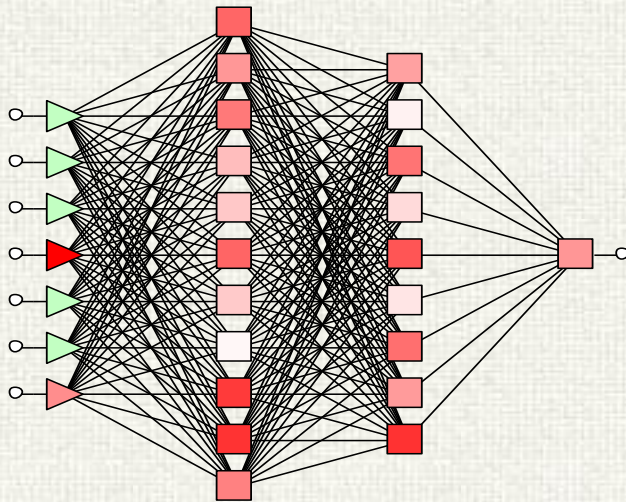
- $H_V(\text{Co}) = 130$
- $H_V(\text{Ni}) = 350$
- $H_V(\text{W}) = 400$

- **2. Побудова прогностної оцінки за результатами моделювання**

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДО АНАЛІЗУ ВЛАСТИВОСТЕЙ ЕЛЕКТРОХІМІЧНИХ СИСТЕМ

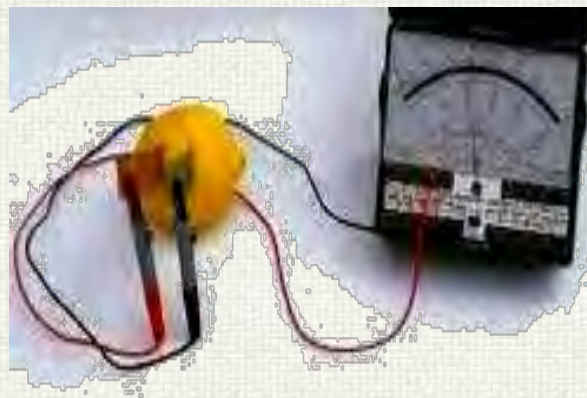
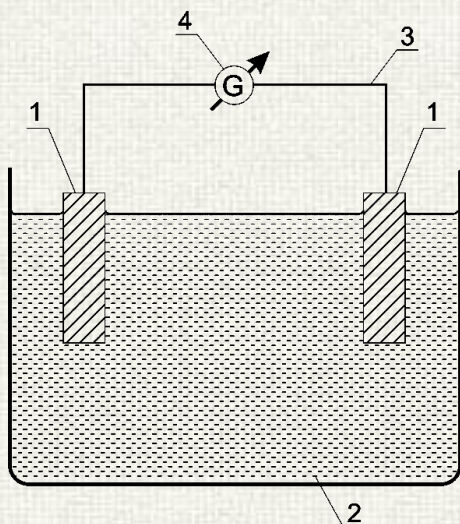
Архітектура ШНМ для прогнозування швидкості корозії сплаву Ni-W

- Вміст вольфраму $_i$
- Провідність металів і їх оксидів $_i$
- Ентальпія оксидів WO_3 , NiO $_i$
- Ентропія оксидів WO_3 , NiO .

Функціоналізація рішень

Хімічні джерела електричної енергії

Класифікація ХДЕЕ:

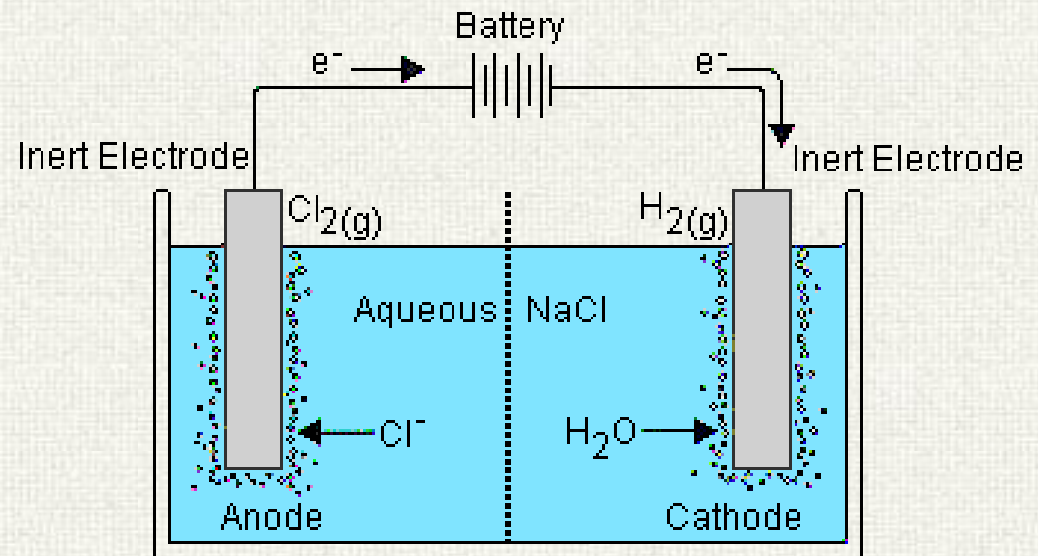
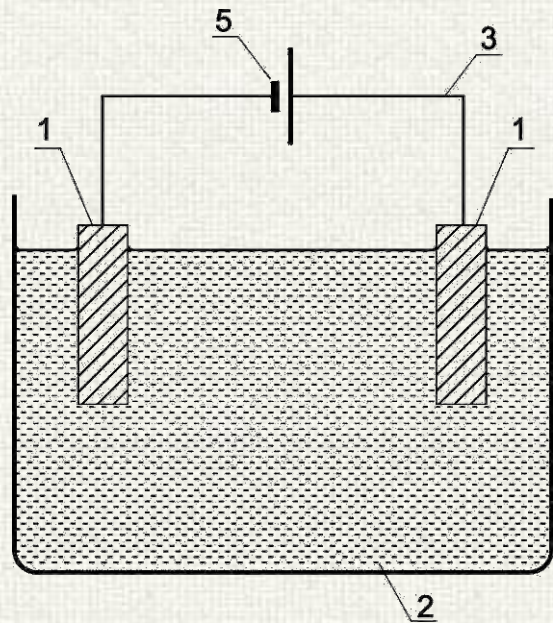
Первинні (неперезаряджувані) – гальванічні елементи;

Вторинні (перезаряджувані) – акумулятори;

Окремо виділяють - **паливні елементи** та **протічні редокс акумулятори**, в яких активна речовина накопичується не на електродах, а в окремих ємностях іззовні.

Електрохімічний реактор

Електрохімічні системи: складові

- **Електрод** – має електронну або змішану провідність (провідник першого роду)
- **Електроліт** – конденсована іонна система з іонним типом провідності (провідник другого роду)
- **Зовнішнє коло** – містить джерело енергії (для ЕХР) або навантаження (ХДЕЕ)

Електрохімічні системи: електроди

- **Електрод** – провідник першого роду в контакті з іонним провідником, на межі розділу яких відбуваються електрохімічні перетворення.
- **Матеріал електрода** :
  - - метали і сплави
  - - неорганічні напівпровідники
  - - індивідуальні або змішані оксиди металів
  - - високопровідні полімери
  - - синтетичні метали
  - - вуглецеві композити та синтетичні алмази.

Електрохімічні системи: іонні конденсовані системи:

- **Розчини електролітів :**
  - водні та інші протонні розчини
  - неводні апротонні
- **Розплави (розтопи):**
  - високотемпературні
  - органічні іонні рідини
- **Тверді електроліти**
- **Тверді полімерні електроліти**
- **Надкритичні органічні рідини**

Remember: Розчини

- **Розчини** – це дисперсні (роздрібнені) системи, компоненти яких рівномірно розподілені один в одному.
- Сукупність розподілених частинок називають **дисперсною фазою**, а речовину, в якій відбувається розподіл, – **дисперсійним середовищем**.
- Якщо ступінь подрібнення речовини відповідає розмірам молекул (іонів) і зникає межа розподілу, то система стає гомогенною і такі розчини називають **істинними**.
- Отже, **розчин** – гомогенна термодинамічно стійка система змінного складу, яка містить два або більше компонентів: розчинник, розчинені речовини і продукти їх взаємодії.

Remember: кількісні характеристики розчинів

- **Розчинністю** речовини називають її спроможність утворювати однорідну систему з розчинником.
- Кількісною характеристикою ненасичених розчинів є **концентрація**, тобто відношення кількості розчиненої речовини X до певної кількості розчинника.
- Найважливішою є **молярна концентрація** $c(X)$ – відношення кількості розчиненої речовини до об'єму розчину (V):

$$c(X) = \frac{n(X)}{V}$$

Розчини електролітів: стадії розчинення

- Розчинення - сукупність послідовних спряжених процесів:
- **сольватації** (гідратації) - взаємодії розчинника з частинками розчиненої сполуки,
- **іонізації** - руйнування кристалічної структури розчиненої речовини,
- **дифузії** - розподілу сольватованих частинок в об'ємі розчинника.